

Comentariul operei Fratii Jderi scrisa de Mihail Sadoveanu- prima parte

La crearea trilogiei Fratii Jderi s-a pornit de la un material artistic si documentar - cronica lui Ureche si O sama de cuvinte a lui Neculce, Descrierea Moldovei de Cantemir -, dar scriitorul a avut in atentie si scrierile lui Alecsandri, Eminescu, Delavrancea, Bolintineanu, Iorga in care era glorificat Stefan cel Mare. In tesatura romanului apar si fire din memoria folclorica; recunoastem motive preluate din balade populare (Toma Alimos, Corbea, Chira Chiralina, Serb sarac, Gruia lui Novac), ori din basme, precum si elemente de mitologie pagana si crestina. Din monografia literaturizata Viata lui Stefan cel Mare, publicata de Sadoveanu in 1934, au intrat in cadrul romanului capitolele VI si VII.

Aceasta mare carte de maturitate este scrisa intr-o perioada in care viata artistului si a Europei sunt supuse zbuciumului, zbaterilor si conflictelor, intr-o vreme de puternica instabilitate politica, sociala si culturala, in anii premergatori ultimului razboi mondial si in timpul acestuia, Moldova din veacul al XV-lea, condusa de mintea geniala si bratul tare al lui Stefan cel Mare, reprezinta pentru autor o epoca de echilibru si putere.

Primul volum al trilogiei Fratii Jderi, intitulat ulterior Ucenicia lui Ionut, apare in mai 1935. Urmatorul, Izvorul Alb, iese de sub tipar in iunie 1936. Abia dupa sase ani, in 1942, asistam la ivirea ultimului pilon al trilogiei, Oamenii Mariei-sale.

Sadoveanu reconstituie, cu mijloacele epicului, istoria Moldovei din timpul lui Stefan cel Mare, creand o ampla cronica a vietii sociale a acestei epoci eroice, miscarea narativa ridicandu-se prin mitizare la cote legendare. La Sadoveanu, asa cum arata Constantin Ciopraga in Mihail Sadoveanu. Fascinatia tiarelor originare, "fundamentala e sensibilitatea pentru nuante, fara excese mitologice sau de alt gen. Prin viziune mythistorica sa se inteleaga o privire sintetizatoare, aliaj pamantesc si transcendent, o noua realitate, intregita mitic: arhitectura conceputa contrapunctic sub semnul muzicii".

Pe de alta parte, in exegeza aceluiasi critic sadovenian, "descoperirea unui timp si a unui topos romanesc, apropierea de formele originare, sentimentul unei autohtonii stravechi, angajeaza progresiv constiinta, imaginatia lucrand adecvat. Nu numai in Manole Par-Negru, personaj imaginat, transpare ceva din fondul abisal, inconstient al lui Sadoveanu, dar si in Stefan, voievodul, eposul tinzand sa ia din prezent nostalgiile si, uneori - deloc paradoxal - necesitatea mitologicului".